

grafische grafiek:

het lef van een vlucht, het gezond wantrouwen naar het vluchtige en de landing...

klassieke uitdrukkingwijzen in eigentijdse uitingen

Het stemgeluid van onze cultuur wordt gedragen door techniek, zoals we vroeger een epische audio vertelling op LP of CD beluisterden in maximaal 15 nummers (eventueel met bonusnummer) en nu kriskras ('non-hiërarchisch') luisteren naar MP3's van onbekende oorsprong op de iPod. We versturen geen correspondentie meer per brief, maar bellen of mailen 'snel-snel', of bellen terwijl we mailen...

Techniek en communicatie: de dragers van ons informatietijdperk. Heb je beschikking over techniek en communicatie dan heb je macht. Hoe sneller en effectiever je dit systeem beheerst en hoe sneller jij door jouw communicatie de ander bereikt, hoe 'blitser' je bent.

De meeste dingen hebben een doorlooptijd; zijn maar een tijdje 'hot' en zijn dan weer 'not' of verdwijnen uit ons cultureel leven: worden zelfs onzichtbaar. Kijk naar de walkman, het grote krantenformaat, uitzending gemist, printing on demand en zo meer: veranderende technieken veranderen onze cultuur.

Communicatie verandert met de steeds vluchtiger economie; een vluchtige economie die ons aanzet tot spoed want 'tijd is geld'. We kunnen ook sneller leven en werken door de enorme verbetering van communicatie- en vervoersmiddelen.

Communicatie verandert met de ontwikkeling van techniek. Verouderde verhalende rijkdommen en trage vormen van fysiek contact leggen het af tegen de versnellingen van onze culturele ontwikkelingen.

Blits is *én* snel *én* tragisch. Alhoewel Blits nu vaak de naam is van een kapsalon of een streetwise aanduiding voor 'hippe' zaken, is 'blits' feitelijk een aanduiding voor een aanval en is 'The Blitz' de naam voor de bombardementen die begin jaren 40 op Nazi Duitsland werden gepleegd... Snelheid slaat sensationeel toe en sluit tegelijkertijd aandacht voor nuance uit of, nog sterker, bombardeert schakeringen plat en zuivert variatie weg.

Grafiek is

de verzamelnaam voor vele klassieke grafische technieken zoals diepdruk (als gravure, ets of droge naald), hoogdruk (als blinddruk, houtgravure, houtsnede, kartondruk of lino-snede), vlakdruk (als lithografie, monoprint) of doordruk (als zeefdruk, sjabloondruk of stencildruk).

Grafisch is

vormgeving door een hoog technologische sector. Deze sector heeft een boost gemaakt onder invloed van toenemende vraag naar reclamemateriaal en de toenemende beschikbaarheid van goedkope massadruktechnieken. Tevens verschuift het toneel voor grafische productie meer en meer naar digitale media.

Standaard grafische software (computerprogramma's om grafische bewerkingen mee te doen) bevatten veel filters en bewerkingsopties die gebaseerd zijn op de expressieve uitingsvormen van de analoge grafische technieken. Meer en meer verdwijnen deze pseudoanaloge opties uit nieuwe software. Steeds vaker genereert software haar eigen, nieuwe technische uitdrukkingsmogelijkheden. Zo verdwijnen de ouder uitdrukkingvormen van analoge druktechnieken uit de pennenbak van de grafisch vormgever. Zoals FoURPAcK ontwerpers verrassend suggereert, is het wellicht mogelijk de unieke kwaliteiten uit zowel de analoge en de digitale pennenbak samen brengen.

Evenzo betekend de slag naar immateriële productie dat onze relatie met het drukmateriaal verandert. Papier kan nu welhaast digitaal geprint worden uit zelfverkozen vezels in zelfverkozen kleuren, die direct de afbeeldingen in het papier verwerken. Toch biedt ook klassiek geschept papier en klassiek gedrukt papier een geheel eigen uitdrukkingswereld, zij het meer arbeidsintensief en minder intensief in haar technisch etaleren van kleur en vorm (een testje op de nieuwste printer is technisch gezien al een groter visuele sensatie dan een arbeidsintensief gemaakte droge ets print). We vervreemden, door veranderde productie, van de materialen papier en inkt, omdat we papier en inkt tijdens de productie niet meer tegen komen en het pas treffen als we het eindresultaat voor ons zien. Het werk van Hansje van Halem lijkt hier naar te verwijzen in haar koestering van het arbeidsintensieve.

Tevens lijken de druktechnieken van nu, ondanks hun goedkope karakter en hun resolutie rendement, niet altijd de specifieke druktechnische mogelijkheden van oude druktechnieken toe te laten. Zoals Almost Modern in dit project aangeeft: veel offset drukkers schuwen om met wit te drukken. Door toename van digitale technieken zijn vele van de expressieve, technische mogelijkheden die klassieke druktechnieken wel boden in onbruik geraakt en in de vergetelheid geraakt.

Recent is er een roep ontstaan naar een herbezinning met betrekking tot de huidige immateriële arbeid; de digitale productie die snel vorm kan krijgen en daarmee trager technieken en trager werkprocessen verdrukt. Wat hier verloren dreigt te gaan is een rijkdom aan technische uitdrukkingsmogelijkheden. In andere woorden: technische ontwikkelingen leveren vele mogelijkheden voor de uitdrukking van ons cultureel leven, maar nieuwe ontwikkelingen sluiten ook vaak bestaande technieken uit. In onze ijver moeten we niet alleen ontwikkelen maar ook behouden. Door een breedte aan technische uitdrukkingsmogelijkheden kunnen meer toonzettingen worden uitgedrukt, worden verspreid en worden besproken. Onze unieke, menselijke kwaliteit om levenswijsheid te genereren, verdient dit vocabulaire om het te kunnen ondersteunen; een goed begrip van ons zelf en onze cultuur kunnen we niet laten verwoorden door de nieuwste technieken maar moeten we zelf verwoorden door die technieken eigen te maken en hier verantwoord mee te communiceren.

Zo combineerde Bowfor (Waldo van Bokhoven) tegenpolen: het analoge en digitale. Door het analoge symbolisch op te voeren als woordvoerder van ruimtelijke intuïtie en het digitale als symbolisch woordvoerder van de berekende, planmatige aanpak en deze op vormelijk scherpe wijze visueel samen te brengen, illustreert hij de noodzakelijke synergie tussen schets en plan.

Wat niet wordt uitgedrukt is niet gezegd. Wat niet wordt uitgedrukt wordt vergeten. Hoe ruimer de diversiteit aan beschikbare middelen om ons uit te drukken, hoe rijker ons cultureel leven wordt. Daar wil ik graag toe bijdragen als gastheer van dit project, wat mogelijk is door scherpe en spannende dialoog met de uitdrukkelijk verschillende, eigenzinnige en technische

geïnteresseerde personen die dit project haar diverse persoonlijke gezichten hebben gegeven. Ik voel me in dit pleidooi voor diversiteit dan ook gezekerd door de D.I.Y. mentaliteit van Attak Powergestaltung, die vasthouden aan beeldvrijheid en beschikking over culturele productie. Dit project vraagt niet om aandacht maar om respectvolle communicatie, voorbij blits en oubollig: durf te zoeken, durf koers te zetten op een vlucht voorbij het vluchtige!

Freek Lomme, Eindhoven 29 november 2010.